GÖSTERGELER ILIMLI BÜYÜMENİN SÜRDÜĞÜNE İŞARET EDİYOR

Ekonomideki mevcut göstergeler iktisadi faaliyette ılımlı bir büyümenin sürdüğüne işaret ediyor. Önümüzdeki dönem ücret artışları ve petrol fiyatlarındaki düşük seyir vasıtasıyla gelir kanalının yurtiçi talebi destekleyeceği düşünülüyor.

2015 senesini bitirirken ekonomide büyüme performansını yansıtan göstergeler çeyrekler bazında dördüncü çeyrekte bir miktar yavaşlamaya işaret etse de 2015 yılı büyüme oranının yüzde 4'e ulaşmasını bekliyoruz. 2014'teki yüzde 2,9 oranına kıyasla iyileşen büyüme performansında özel tüketim esas pay sahibi konumunda.

Öncü veriler geçen senenin ikinci yarısından itibaren iç talebin bir miktar yavaşladığını ancak büyümeye ılımlı katkı vermeye devam ettiğine işaret ediyor. Süregelen küresel oynaklığın finansal koşullar üzerindeki sıkılaştırıcı etkisi iç talep artışını sınırlarken enerji fiyatları ve asgari ücret artışının getireceği gelir etkisi iç talebi destekliyor.

Son çeyrekte özel yatırımlarda da dalgalı bir seyir gözlemleniyor. Bu dalgalanmaların ışığında özel yatırımların son çeyrek büyümesine belirgin bir katkı yapması beklenmiyor. Öte yandan kamu harcamalarındaki artış sürüyor. Bunun etkisiyle çeyreklik bazda milli gelire sınırlı ölçüde de olsa pozitif katkı yapmaya devam ediyor.

Harcama tarafına ilişkin veriler yılın son çeyreğinde özel kesim talebinin üçüncü çeyreğe kıyasla daha ılımlı bir seyir izlediğini gösteriyor. Bu dönemde tüketim malları üretimi ve ithalatı geçtiğimiz çeyrek ortalamasına göre sınırlı da olsa gerilemiş durumda. Sanayi üretimiyse 2015 yılı son çeyreğinde bir önceki çeyrek ortalamasının üzerine çıktı.

Dış talebe bakıldığında, artan jeopolitik risklere karşın Avrupa Birliği ülkelerinin talebindeki artışın ihracat üzerindeki olumlu etkisi sürüyor. Ayrıca, emtia fiyatlarındaki düşüş ve tüketici kredilerindeki yavaş seyir cari dengedeki iyileşmeyi destekliyor.

Avrupa Birliği ülkelerindeki talep artışının devamı,

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU

TOBB Başkanı
Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği
(Eurochambres) Başkan Yardımcısı
İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım
Odası (ICCIA) Başkan Yardımcısı ve
Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Yönetim Kurulu Üyesi
baskanlik@tobb.org.tr

emtia fiyatlarındaki düşük seyir ve süregelen makro ihtiyati politika tedbirleri çerçevesinde 2016 yılında cari işlemler dengesindeki iyileşmenin devam etmesi bekleniyor. Jeopolitik gelişmelere bağlı olarak turizm gelirlerinde yaşanabilecek olası azalışlarsa bu tablo üzerinde bir risk faktörü olacaktır.

İşgücü piyasasına ilişkin öncü göstergeler önümüzdeki dönemde işsizlik oranlarının yatay bir aralıkta hareket edeceğine işaret ediyor. İstihdam artışına en yüksek katkının hizmetler sektöründen geldiği görülüyor. Sanayi istihdamında oldukça sınırlı bir gerileme gözlenirken inşaat istihdamı artmaya devam ediyor.

Yıllık enflasyon 0,8 puan yükselerek yüzde 9,6 olarak gerçekleşti. Enflasyondaki yükselişte işlenmemiş gıda öne çıktı. Gıda ürünlerindeki yıllık enflasyon yüzde 11,7'ye yükseldi. Taze meyve-sebze alt grubunda fiyat artışı yüzde 20'ye ulaştı.

Mali disiplinin sürdürülmesi Türkiye ekonomisinin olumsuz dış şoklara karşı duyarlılığını azaltan temel unsurlardan biri oldu. Küresel belirsizliklerin yüksek olduğu mevcut konjonktürde bunun devamı önem taşıyor. Mali disiplini kalıcı hale getirecek ve tasarruf açığını azaltacak tedbirler alınması makroekonomik istikrarı destekleyecektir. Azalacak kamu borçlanma ihtiyacı daha az finansman talebi yaratacağından faizlerinin düşmesini sağlayacaktır. Böylece vatandaşların ve reel sektörün üzerindeki yükün azalmasına ve toplumsal refahın artmasına olumlu katkıda bulunacaktır.

Yine bu kapsamda maliye politikasının sadece gelir artırmaya değil, gider azaltmaya odaklanması da gerekiyor. Buna niye ihtiyaç duyulduğunun en güzel örneği benzin fiyatlarının yüksekliğidir.

Ham petrol fiyatı 2014 yılının ortalarında 110 dolar civarındaydı. 2015 sonunda 40 dolara geriledi. Yani dünya fiyatında yüzde 64 gerileme yaşandı. Türkiye'de aynı dönemde kurşunsuz benzinin pompa satış fiyatı ancak yüzde 14 ucuzladı. 2014 yılı ortalarında litresi 5 liradan satılıyordu. 2015 yılı sonunda 4,3'e geriledi. Ama mesela Amerika'da aynı dönemde benzinin fiyatı yarı yarıya azaldı.

Pekii neden bizim memlekette olmadı. Dünya petrol fiyatındaki azalma, neden millete tam yansımadı? İki nedenle. Birincisi esasında yurtiçi vergisiz pompa fiyatı da yüzde 30 civarında azaldı. Ama aynı dönemde benzindeki vergi yükü artırıldı. İkincisi de yine aynı dönemde dolar, Türk Lirası karşısında yaklaşık yüzde 40 değer kazandı. Sonuçta devletin petrol faturasındaki azalma, milletin benzin faturasına tam anlamıyla yansımadı.

Ama olumsuz etki burada bitmedi. Elektrik faturamız da yükseldi. Çünkü elektrik üretiminin yüzde 40'ını doğal gaz ile yapıyoruz. Aynı dönemde dünyada doğal gaz fiyatları da yaklaşık yüzde 30 düştü. Ama bizdeki elektrik fiyatları yine de arttı. Dolar bazındaki banka kredilerinin finansmanı için yani sistemi döndürebilmek için elektrik fiyatları da yükseltildi.

Demek ki cari açığa dayalı büyüme modelinin bir türlü değiştirilememesi, vergi sisteminin dolaylı vergilere dayalı yapısı, gider azaltmak yerine gelir artırmaya öncelik verilmesi, özelleştirmenin yanlış tasarlanıp uygulanması gibi pek çok yapısal sorunun faturası er ya da geç karşımıza çıkıyor.

Özetle ekonomideki mevcut göstergeler iktisadi faaliyette ılımlı bir büyüme sürdüğüne işaret ediyor. Önümüzdeki dönemde ücret artışları ve petrol fiyatlarındaki düşük seyir vasıtasıyla gelir kanalının yurtiçi talebi destekleyeceği düşünülüyor. Jeopolitik gelişmeler aşağı yönlü risk oluştursa da Avrupa Birliği ülkelerinin talebindeki artışın ihracat üzerindeki olumlu etkisi güçlenerek sürüyor.